Oikeusministeriö NEUVOSTORAPORTTI OM2016-00078

LAVO Aittoniemi Eeva(OM) 16.03.2016

Asia
OSA-neuvosto 11.3.2016 - Oikeusasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasiat -neuvosto 10.03.2016 - 11.03.2016

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen uudesta terrorismidirektiivistä, vain parin kuukauden neuvottelujen jälkeen. Tavoitteena on myös trilogineuvottelujen loppuun vieminen ennen kesätaukoa. Direktiivi kriminalisoi matkustamisen vain EU:n ulkopuolelle, vaikka sekä KOM että useat jäsenvaltiot pitivät soveltamisalaratkaisua suppeana.

Digitaalistrategiaan kuuluvien digisopimusdirektiivien osalta valmistelussa keskitytään ensin digitaalisen sisällön toimittamista koskevaan direktiiviin. Muilta osin odotetaan REFIT-tuloksia.

Euroopan syyttäjänviraston kustannus/hyötyanalyysi jatkuu ja komissio pystyi tässä kokoksessa esittämään rajoitetussa istunnossa vain alustavia ja yleisluontoisia arvioita. KOM kuitenkin korostaa, että unioni budjettiin kohdistuvat petokset ovat valtavia. Jäsenvaltiot saavat lähiaikoina komissiolta kirjeen, jossa pyydetään lisätietoja unioni- ja ALV-petoksista. Keskustelu jatkuu myös siitä, miten operationaalisten kustannusten kattaminen jaetaan jäsenvaltioiden ja EU-budjetin välillä. Edistymisraportin osalta FI ja SE nostivat esiin EU:n avoimuusasetuksen soveltamisen tärkeyden.

Komissio raportoi EU:n ja Yhdysvaltojen välisistä tietosuojaneuvotteluista ja niiden tuloksista. Komissio antaa neuvostolle pian ehdotukset EU US tietosuojasopimuksen allekirjoittamiseksi ja hyväksymiseksi. Tavoitteena on sekä sopimuksen että "Privacy Shield"-järjestelyn hyväksyminen kesällä.

Komissio ja jäsenvaltioista erityisesti Saksa raportoivat IT-yritysten kanssa käymästään vuoropuhelusta vihapuheen torjumiseksi verkossa.

Oikeusministereiden lounaalla kokemusten vaihtoa väkivaltaisen radikalisaation torjumisesta vankiloissa.

PERJANTAI 11. MAALISKUUTA 2016

Neuvoston kokous aloitettiin hiljaisella hetkellä terrorismin uhrien muistamiseksi.

OIKEUSASIAT

Lainsäädäntöasiat

10. **Direktiivi terrorismin torjumisesta:** Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi terrorismin torjumisesta sekä terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta – Yleisnäkemys **(**6655/16 JAI 172 DROIPEN 46 COPEN 57 CODEC 226 + COR 1 (et))

Komissaari Avramopoulos toivotti edistymisen direktiivineuvotteluissa tervetulleeksi ja totesi EP:n haluavan päättää trilogineuvottelut ennen kesätaukoa. KOM nosti esiin huolensa matkustamisrikoksen osalta, jota koskeva ratkaisu on liian rajoitettu, viitaten myös kansainvälisiin velvoitteisiin (YK, EN).

Käydyssä keskustelussa suuri enemmistö jäsenvaltioista antoi tukensa neuvoston yleisnäkemykselle. Monet jäsenvaltiot kertoivat toivoneensa, että myös EU:n sisällä tapahtuva matkustaminen olisi kriminalisoitu. Saksa totesi pitävänsä ehdotusta tasapainoisena kompromissina yhtäältä turvallisuuden ja toisaalta perusoikeuksien ja –vapauksien välillä ja oli tyytyväinen soveltamisalaratkaisuun. Monet kiinnittivät huomiota myös poikkeukselliseen nopeaan päätöksentekoon, kun neuvotteluja on käyty vasta parin kuukauden ajan.

OSA-sektorin erityisaseman nojalla UK ilmoitti, ettei se tule direktiiviin mukaan (opt-out), mutta sen lainsäädäntö alalla on jo kattava ja vastaa YK:n ja EN:n velvoitteita; myös aktiivinen eurooppalainen yhteistyö terrorismin torjumiseksi jatkuu. IE puolestaan ilmoitti harkitsevansa opt-in-ilmoituksen tekemistä, riippuen parlamenttinsa kannasta.

Suomi/Ministeri Lindström totesi, että terrorismin uhkaan on vastattava nopeasti myös rikosoikeuden keinoin. Suomi ilmoitti hyväksyvänsä kompromissin, mutta kiinnitti huomiota matkustusrikoksen ulottuvuuteen, joka näyttää olevan suppeampi kuin sen taustalla olevat kv.asiakirjat (YK, EN); perus- ja ihmisoikeuksiin sekä kv.oikeuden velvoitteisiin. FI totesi myös, että matkustamisrikoksen edistämisen osalta kompromissiehdotus sisältää pitkälle meneviä kriminalisointivelvoitteita. Artikloihin 10, 11 ja 15 kohdistuvat huolet liittyvät mm. käytännön todisteluvaikeuksiin, mutta myös laillisuusperiaatteeseen.

Keskustelussa jäsenvaltiot toivat esiin direktiivin yksityiskohtia, joiden osalta ratkaisut voisivat mennä pidemmälle tai olla selkeämpiä.

Neuvoston yleisnäkemys hyväksyttiin.

11. **Digitaalistrategia**

    a) **Digitaalisen sisällön toimittaminen:** Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietyistä digitaalisen sisällön toimittamista koskeviin sopimuksiin liittyvistä seikoista

    b) **Tavaroiden etämyynti:** Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietyistä tavaroiden verkkokauppaa ja muuta etämyyntiä koskeviin sopimuksiin liittyvistä seikoista

- Tilanneselvitys (6150/16 JUSTCIV 17 CONSOM 30 DIGIT 10 AUDIO 12 CODEC 165)

KOM/Jourova totesi olevansa tyytyväinen digitaalista sisältöä koskevan hankkeen saamasta poliittisesta tuesta. Verkkokauppa on merkittävä osa rajat ylittävää kauppaa ja merkittävä osa digitaalista agendaa. Kansainvälisesti ajatellen unioni on verkkokaupassa muita markkinoita jäljessä. Digitaalista sisältöä koskevien säännösten on oltava linjassa etämyyntisäännösten kanssa, joten ko. sääntely on pidettävä mielessä digitaalisesta sisällöstä neuvoteltaessa: tarvitaan selkeät, yhtenäiset säännökset. KOM tulee kevään kuluessa saamaan lisätietoja kivijalkakauppaa koskevien säännösten toimivuudesta (REFIT). Verkkokauppaa koskevan ehdotuksen soveltamisalaa voidaan tältä pohjalta laajentaa tarvittaessa niin, se että kattaa myös kivijalkakaupan. Toivoo EP:n aloittavan työn nopeasti ja neuvostolta tuloksia jo kesäkuussa.

Puheenvuoroja ei käytetty.

12. EPPO: Ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan syyttäjänviraston perustamisesta

- Periaatekeskustelu (6667/16 EPPO 4 EUROJUST 24 CATS 9 FIN 135 COPEN 62 GAF 6 CSC 58)

Ennen OSA-neuvoston kokouksen alkua komissaari Jourova kertoi ministereille joitakin alustavia tarkentavia arvioita Euroopan syyttäjänviraston perustamisen kustannuksista ja hyödyistä. Näihin palataan, kun komissio on saanut lisätietoja jäsenvaltioista unionipetosten ja ALV-petosten määrästä ja kun neuvottelut asetusehdotuksen sisällöstä on edennyt. Komission arvio on, että unionin budjettiin kohdistuvat vahingot ovat valtavia ja edistyminen unionipetosten selvittämisessä tuo jäsenvaltiolle merkittävää hyötyä.

Edistymisraportti

PJ-maa Hollanti muistutti, että sen oma parlamentti suhtautuu Euroopan syyttäjänviraston perustamiseen edelleen kriittisesti. PJ pyysi neuvostoa ensin toivottamaan tervetulleeksi edistymisraportin mukaisen edistymisen, minkä jälkeen keskustelu käytäisiin EPPO:n toimintaan liittyvistä operatiivisista kustannuksista.

Suomi ja Ruotsi ottivat edistymisraportin käsittelyn yhteydessä esiin sen, että EU:n avoimuusasetusta tulisi soveltaa kaikkiin EPPO:n asiakirjoihin.

Operationaalisten kustannusten kattaminen (Ministereille osoitettu kysymys)

Keskustelua käytiin PJ:n kysymyksen pohjalta siitä, miten EPPO:n toimintaan liittyvät operationaaliset kustannukset tulisi jakaa EU:n ja jäsenvaltioiden välillä.

KOM totesi, että EPPO:n toimintaan liittyvät kustannukset jakautuisi EU:n ja jäsenvaltioiden kustannettaviin. EPPO:n budjetista rahoitettaviin kustannuksiin liittyvät keskustason henkilöstöön ja viraston yleiseen toimintaan, kuten käännöksiin. KOM katsoi, että jäsenvaltioiden tulee jo nykyisellään tutkia tehokkaasti myös unionipetoksia, joten normaalit kansallisten viranomaisten tutkintakulut eivät kuulu unionibudjetista rahoitettavaksi ja valtuutetut syyttäjät tarvitsevat riittävän tuen ja välineet.

Suomi ja muutamat muut erityisesti nettomaksajaryhmästä korostivat, että normaalit tutkintakulut tulisi kattaa kansallisella tasolla. Jotkut olivat valmiita harkitsemaan rajattuja poikkeuksia. Jotkut jäsenvaltiot painottivat, että poikkeuksellisissa tilanteissa tai kun kyse poikkeuksellisista kustannuksista EPPO:n budjetista voitaisiin korvata myös tutkintatoimia.

OSA-sektorilla erityisasemassa olevat maat DK, UK ja IE korostivat selvennyksiä liittyen EPPO:n suhteeseen ei-osallistuviin jäsenmaihin.

Pj totesi yhteenvetonaan, että tilannekatsaus on toivotettu tervetulleeksi. Suuri osa jäsenvaltioista katsoo, että tutkintatoimia ei pitäisi kattaa EU:n budjetista. Monet ovat kuitenkin sitä mieltä, että poikkeuksellisissa tilanteissa tästä pääsäännöstä voitaneen poiketa. Keskustelu jatkuu.

13. Muut asiat

Puheenjohtajavaltion info käsiteltävänä olevista säädösehdotuksista tämän kokousraportin liitteenä.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

14. Muut asiat

a) EU:n ja Yhdysvaltojen Privacy Shield-sopimus: Uudistetut puitteet henkilötietojen transatlanttisista siirroista – Komission tiedotusasia

b) EU:n ja Yhdysvaltojen puitesopimus: Ehdotus Amerikan yhdysvaltojen ja Euroopan unionin väliseksi sopimukseksi rikosten torjuntaan, tutkintaan, havaitsemiseen ja syytteeseenpanoon liittyvien henkilötietojen suojasta (puitesopimus) – Komission tiedotusasia

Jäsenvaltioita informoitiin siitä, että Yhdysvaltojen presidentti Obama oli allekirjoittanut Judicial Redress Actin 26.2, ja että EUT:n pätemättömäksi julistaneen Safe Harbour -järjestelyn tilalle on nyt neuvoteltu USA:n kanssa uusi järjestely nimeltään Privacy Shield.

Komissio viittasi 29.2 antamaansa tiedonantoon ja siinä kuvattuihin viimeaikaisiin kehityskulkuihin tietosuojan alalla: tietosuojapaketin valmistuminen, EU-USA tietosuojasopimuksen aikaansaaminen sekä Privacy Shield -sopimuksen tekeminen USA:n kanssa. KOM antaa pian ehdotukset neuvostolle EU US tietosuojasopimuksen allekirjoittamiseksi sekä hyväksymiseksi.

c) Sähköisessä muodossa oleva todistusaineisto: Tehokas rikosoikeus digitaalisena aikana: toimivalta verkkoympäristössä – PJ:n tilannekatsaus

PJ viittasi Amsterdamissa 7.-8.3.2016 pidettyyn asiantuntijakokoukseen, jossa keskusteltiin konkreettisista kysymyksistä aiheeseen liittyen. Aiheeseen palataan kesäkuun OSA-neuvostossa.

d) Istanbulin yleissopimusta koskeva ehdotus: Komission ehdotukset neuvoston päätöksiksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta Euroopan unionin osalta – Komission tiedotusasia

KOM esitteli 8.3.2016 antamansa ehdotukset. Muutama maa käytti puheenvuoron, jossa nousi esiin mm. toimivaltakysymykset.

e) Vihapuhe verkossa: Vuoropuhelu IT-yritysten kanssa vihapuheesta verkossa – Komission tiedotusasia

KOM kertoi komission käynnistämästä dialogista IT-yritysten kanssa vihapuheen torjumiseksi internetissä. Muutama maa käytti puheenvuoron. Näistä erityisesti Saksa kertoi omasta yhteistyöstään ko.yritysten kanssa ja konkreettisista toimenpiteistä, joista yritysten kanssa on sovittu.

Oikeusministerit keskustelivat lounaalla toimenpiteistä väkivaltaisen radikalisaation torjumiseksi erityisesti vankiloissa.

Suomen edustajat

Ministeri Lindström, PE Vierros-Villeneuve, Kp Välimaa ja virkamiesdelegaatio.

Asiakirjat

Asiakohdittain.

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan digitaalistrategia, Euroopan syyttäjävirasto (EPPO), kuluttajansuoja, terrorismi, tietosuoja, perusoikeudet
Hoitaa	**LVM, OM, SM, TEM, UM, VM**
Tiedoksi	EUE, MAVI, MMM, OKM, PE, PLM, STM, TPK, TRAFI, TULLI, VNK, YM